

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

7 май 1991 година*

„Свобода на установяване - Признаване на дипломи - Адвокати”

По дело C-340/89

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Bundesgerichtsh (Германия) в производството, висящо пред този съд между

Irène Vlassopoulou

и

Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg

относно тълкуването на член 52 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н G. C. Rodríguez Iglesias и г-н M. Díez de Velasco, председатели на състав, сър Gordon Slynn, г-н C. N. Kakouris, г-н R. Joliet, г-н F. Grévisse, г-н M. Zuleeg и г-н P .J. G. Kapteyn, съдии,

генерален адвокат: г-н W. Van Gerven,

секретар: г-жа D. Louterman, главен администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- от г-жа Vlassopoulou, avocat от адвокатската колегия на Атина,

- за Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg (Министерство на правосъдието и федералните и европейските въпроси на провинция Баден-Вюртемберг), от M. Schmolz, в качеството на представител,

- за германското правителство, от г-н Ernst Röder, изпълнителен директор във федералното министерство на икономиката, и г-н Horst Teske, министерски съветник във федералното министерство на правосъдието, в качеството на представители,

- за италианското правителство, от г-н Pier Giorgio Ferri, avvocato dello Stato, в качеството на представител,

---

* Език на производството: немски.

- за Комисията на Европейските общности, от г-н Friedrich-Wilhelm Albrecht и г-н Étienne Lasnet, правни съветници, в качеството на представители,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на г-жа Vlassopoulou, за която се явява професор Wolfgang Oehler, на Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg, за което се явява г-н Schmolz и г-н Storz, на германското правителство, на италианското правителство, за което се явява адв. Ivo M. Braguglia, avvocato dello Stato, в качеството на представител, и на Комисията, за която се явява г-н Étienne Lasnet, правен съветник и г-н Bernd Langeheine, член на правната служба, в качеството на представители в съдебното заседание от 10 октомври 1990 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 ноември 1990 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 18 септември 1989 г., постъпило в Съда на 3 ноември същата година, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) е поставил по силата на член 177 от Договора за ЕИО един преюдициален въпрос относно тълкуването на член 52 от Договора за ЕИО.

2. Този въпрос беше повдигнат в рамките на спор между г-жа Vlassopoulou, адвокат с гръцко гражданство, вписан в адвокатската колегия на Атина, и Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg (Министерство на правосъдието, федералните и европейските въпроси на провинция Баден-Вюртенберг, наричано по-нататък „Министерството“), което Ж е отказало издаването на разрешително за практикуване на професията Rechtsanwaeltin (адвокат) при Amtsgericht Mannheim (Районен съд), както и при Landgerichte Mannheim (Окръжен съд) и при Landgerichte Heidelberg.

3. Освен нейните гръцки дипломи, г-жа Vlassopoulou има докторска степен по право от университета в Tübingen (Германия). От м. юли 1983 г. тя работи в една немски адвокатска кантора в Mannheim, а през м. ноември 1984 г. тя получава разрешение да разглежда чуждестранни правни дела относно гръцкото право и правото на Общността в съответствие с Rechtsberatungsgesetz (Закона за правните съвети, 1939 г., BGBL III, стр. 303). Що се отнася до немското право, г-жа Vlassopoulou практикува под отговорността на един от нейните немски колеги в кантората.

4. На 13 май 1988 г., г-жа Vlassopoulou е подала заявление за допускане в адвокатската колегия при Министерството. Спорното решение е било взето от

Министерството поради това, че г-жа Vlassopoulou не отговаря на условията за правоспособност да упражнява съдебните функции, необходими за достъп до професията адвокат. Тези условия са предписани в член 4 от Bundesrechtsanwaltdordnung (федерален регламент за професията адвокат, 1959 г., BGBl I, стр. 565, наричан по-нататък „BRAO“). По същество, тази правоспособност се придобива чрез изучаването на право в немски университет, успешно полагане на първия държавен изпит и завършването на предварителен период на стаж и след това преминаване на втория държавен изпит. Министерството също така уточнява, че член 52 от Договора за ЕИО не предоставя на заинтересованата правото да упражнява нейната професия във Федерална република Германия въз основа на нейната професионална квалификация, придобита в Гърция.

5. Искът, предявен от г-жа Vlassopoulou срещу този отказ беше отхвърлен от Ehrengerichtshof (Дисциплинарния съвет на адвокатите). Тогава заинтересованата обжалва срещу решението за отхвърляне пред Bundesgerichtshof, който, като счита, че спорът поражда въпрос относно тълкуването на член 52 от Договора за ЕИО, е сезирал Съда със следния преюдициален въпрос:

„В противоречие на свободата на установяване, предвидена в член 52 от Договора за ЕИО, ли е гражданин на Общността, който вече е допуснат да упражнява и упражнява в своята страна по произход професията адвокат (Rechtsanwalt), и който от пет години е допуснат да упражнява функциите на правен съветник (Rechtsbeistand) в страната по установяване, където също така работи в адвокатска кантора, установена там, може да бъде допуснат в адвокатската колегия в страната по установяване само в съответствие с правните разпоредби на тази страна?“

6. За пълните подробности относно правната уредба и обстоятелствата по спора по главното производство, развитието на производството, както и писмените становища, представени пред Съда, са прави позоваване на Доклада от съдебното заседание. Тези данни на преписката по делото по-нататък се упоменават или обсъждат само доколкото е необходимо за мотивирането на Съда.

7. Трябва да се припомни, че съгласно член 52, алинея 2 от Договора за ЕИО „свободата на установяване включва правото на достъп до и упражняване на дейност като самостоятелно заето лице... при условията, определени от правото на държавата, където се извършва установяването за нейните собствени граждани...“.

8. Според италианското и германското правителства, става ясно от тази разпоредба, че при липсата на норми на Общността за координирането на условията за достъп до и упражняването на дейности като самостоятелно заето лице като адвокат и при липсата на директиви относно взаимното признаване на дипломи, една държава-членка има право да подчини вписването в адвокатската колегия на изпълнението на недискриминационни условия, предвидени в националното право.

9. В тази връзка, трябва първо да се заяви, че при липсата на хармонизиране на условията за достъп до професия, държавите-членки имат право да определят знанията и квалификациите, необходими за упражняването на тази професия и да изискват представянето на диплома, която удостоверява притежанието на тези знания и квалификации (вж. Решение от 15 октомври 1987 г., по дело Unectef, точка 10, 222/86, Recueil, стр. 4097).

10. Установено е, че все още няма приета мярка съгласно член 57, параграф 2 от Договора относно хармонизирането на условията за достъп до професията адвокат.

11. Освен това, когато г-жа Vlassoroulou е подала заявлението на 13 май 1988 г., няма директива относно взаимното признаване на дипломи, която дава достъп до професията на адвокат, прието по силата на член 57, параграф 1 от Договора.

12. Директива 89/48/ЕИО относно общата система за признаване на дипломите за висше образование, издадени след завършването на професионално образование и обучение с минимална продължителност от три години (ОВ 1989г., L 19, стр. 16), приета от Съвета на 21 декември 1988 г., и която държавите-членки трябва да изпълнят преди 4 януари 1991 г., не се прилага по отношение на обстоятелствата по настоящото дело.

13. Трябва обаче да се припомни на второ място, че като определя, че свободата на установяване трябва да се постигне до края на преходния период, член 52 от Договора налага задължение за постигането на точен резултат, чието изпълнение трябва да се облекчи чрез, но не и да се постави в зависимост от изпълнението на програма за прогресивни мерки (вж. Решение от 28 юни 1977 г. по дело Patrick, точка 10, 11/77, Recueil, стр. 1199).

14. Освен това, също така е ясно от Решението от 28 април 1977 г., по дело Thieffry, точка 16 (71/76, Recueil, стр. 765), че доколкото правото на Общността не съдържа специална разпоредба, целите на Договора, и по-специално свободата на установяване, могат да бъдат постигнати чрез мерки, приети от държавите-членки, които съгласно член 5 от Договора, трябва да предприемат „всички необходими мерки, независимо дали общи или специални, за да гарантират изпълнението на задълженията, произтичащи от настоящия договор или от актове на институциите на Общността” и да се въздържат от „каквато и да било мярка, която би могла да застраши постигането на целите на настоящия договор”.

15. В тази връзка трябва да се заяви, че дори да се приложат без всякаква дискриминация въз основа на гражданство, националните изисквания относно квалификациите могат да имат за последица възпрепятстване на упражняването от гражданите на другите държави-членки на правото на установяване, което им е гарантирано от член 52 от Договора. Такъв би бил случаят ако въпросните национални норми не вземат предвид знанията и квалификациите, които вече са придобити от заинтересованото лице в друга държава-членка.

16. Следователно, една държава-членка, сезирана с искане за разрешително за упражняване на професия, достъпът до която е, съгласно националното законодателство, подчинен на притежаването на диплома или професионална квалификация, трябва да взема предвид дипломите, сертификатите и други документи, които засегнатото лице е придобило, за да упражнява същата професия в друга държава-членка чрез извършването на съпоставка между компетенциите, удостоверени от тези дипломи и знанията и квалификацията, изисквани от националните норми.

17. Тази процедура на преценка трябва да позволява на органите на приемащата държава-членка да се уверят на обективна основа, че чуждестранната диплома удостоверява, че притежателят Ж има знанията и квалификацията, които са, ако не идентични, то поне равностойни на тези, удостоверени от националната диплома. Тази преценка на равностойността на чуждестранната диплома трябва да се извърши изключително в светлината на нивото на знанията и квалификацията, които може да се предположи, че притежава притежателя Ж в светлината на тази диплома, като се има предвид естеството и продължителността на образованието и обучението, до която се отнася дипломата (вж. Решение от 15 октомври 1987 г., по дело 222/86, посочено по-горе, точка 13).

18. В рамките на тази преценка, една държава-членка обаче може да вземе предвид обективните различия във връзка както с правната рамка на въпросната професия в държавата-членка по произход, така и с нейното поле на действие. В случая на професията адвокат, една държава-членка следователно може да извърши сравнителна преценка на дипломи, като взема предвид разпознатите разлики между засегнатите национални правни редове.

19. Ако тази сравнителна преценка на дипломи доведе до заключението, че знанията и квалификацията, удостоверени от чуждестранната диплома, съответстват на тези, изисквани от националните разпоредби, държавата-членка трябва да признае, че тази диплома отговаря на изискванията, предвидени от тях. Ако, от друга страна, сравнението разкрие, че знанията и квалификацията, удостоверени от чуждестранната диплома и тези, изисквани от националните разпоредби съответстват само отчасти, приемащата държава-членка има право да изисква засегнатото лице да покаже, че то е придобило знанията и квалификацията, които липсват.

20. В това отношение, компетентните национални органи трябва да преценят дали знанията, придобити в приемащата държава-членка, или по време на образователен курс или чрез практически опит, са достатъчни, за да докажат притежаването на знанията, които липсват.

21. Ако правната уредба на приемащата държава-членка изисква завършването на професионален стаж или професионална практика, същите национални органи трябва да вземат решение дали професионален опит, придобит или в държавата-

членка по произход или в приемащата държава-членка може да се счита като удовлетворяващ това изискване изцяло или отчасти.

22. Накрая, трябва да се подчертае, че направената преценка за определянето на това дали знанията и квалификацията, удостоверени от чуждестранната диплома, и тези, изисквани от законодателството на приемащата държава-членка, си съответстват, трябва да бъде извършена от националните органи в съответствие с процедура, която съответства на изискванията на правото на Общността относно ефективната защита на основните права, предоставени от Договора на гражданите на Общността. Следва, че всяко взето решение трябва да подлежи на обжалване от съдебно естество, което позволява да се провери неговата законност по отношение на правото на Общността, и че заинтересованото лице трябва да може да установи мотивите за взетото решение по отношение на него (вж. Решение от 15 октомври 1987 г., по дело 222/86, посочено по-горе, точка 17).

23. Следователно, трябва да се отговори на поставения от Bundesgerichtshof въпрос, че член 52 от Договора за ЕИО трябва да се тълкува в смисъл, че националните органи на една държава-членка, сезирани със заявление за разрешение за практикуване на професията адвокат, подадено от гражданин на Общността, който вече е допуснат да упражнява тази професия в неговата страна по произход, и който упражнява функциите на правен съветник тази държава-членка, са длъжни да проучат до каква степен знанията и квалификацията, удостоверени от дипломата, придобита от заинтересованото лице в неговата страна по произход, съответстват на тези, изисквани от правната уредба на приемащата държава; ако съответствието между тези дипломи е само отчасти, въпросните национални органи имат правото да изискат от заинтересованото лице да докаже, че то е придобило липсващите знания и квалификации.

По съдебните разноски

24. Разходите, направени от германското правителство и от италианското правителство, както и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Bundesgerichtshof с Определение от 18 септември 1989 г., реши:

Член 52 от Договора за ЕИО трябва да се тълкува в смисъл, че националните органи на една държава-членка, сезирани със заявление за разрешение за

практикуване на професията адвокат, подадено от гражданин на Общността, който вече е допуснат да упражнява тази професия в неговата страна по произход, и който упражнява функциите на правен съветник тази държава-членка, са длъжни да проучат до каква степен знанията и квалификациите, удостоверени от дипломата, придобита от заинтересованото лице в неговата страна по произход, съответстват на тези, изисквани от правната уредба на приемащата държава; ако съответствието между тези дипломи е само отчасти, въпросните национални органи имат правото да изискат от заинтересованото лице да докаже, че то е придобило липсващите знания и квалификации.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 7 май 1991 година.

Подписи